

MEHMET ÂKİF ERSOY

MİLLÎ MÜCADELEYE KATILMASI

Mehmet Akif Ersoy Müze Evi, Mehmet Akif Ersoy'un Kurtuluş Savaşı yıllarında Ankara'da ikamet ettiği ve İstiklâl Marşı başta olmak üzere çok sayıda şiirini yazdığı müzeye dönüştürülmüş Ankara evidir. İstanbul'da rahat hareket etme olanağı kalmayan Mehmet Âkif, görevinden azledilmeden az önce oğlu Emin'i yanına alarak Anadolu'ya geçti. Sebil'ür-Reşad'ı Ankara'da çıkarması için Mustafa Kemâl Paşa'dan davet gelmişti. TBMM'nin açılışının ertesi günü olan 24 Nisan 1920 günü Ankara'ya vardı. Millî mücadeleye şair, hatip, seyyah, gazeteci, siyasetçi olarak katıldı. Ankara'ya varışından bir süre sonra ailesini de yanına aldırdı.

Ankara'ya geldiği günlerde, Mustafa Kemâl Paşa Konya vali vekiline telgraf göndererek Âkif'in Burdur milletvekili seçilmesini sağlamasını istemişti. Haziran ayında Burdur'dan, Temmuz ayında ise Biga'dan mebus seçildiği haberi meclise ulaştı. Âkif, Burdur mebusluğunu tercih etti. Böylece 1920-23 yılları arasında vekil olarak I. TBMM'de yer aldı. Meclis kayıtlarında adı "*Burdur milletvekili ve İslam şairi*" olarak geçmektedir.

Ankara'ya varır varmaz ona verilen ilk görev, Konya Ayaklanması'nı önlemek için halka öğütler vermek üzere Konya'ya gitmekti, büyük gayretine rağmen Konya'da kesin bir sonuca ulaşamadı ve Kastamonu'ya geçti. Halkı düşmana direnişe teşvik için 1920 yılının Kasım ayında Kastamonu'daki Nasrullah Camisi'nde verdiği ateşli vaaz, Diyarbakır'da basıldı ve tüm vilayetlere ve cephelere dağıtıldı.

Âkif, Anadolu'ya geçerken Eşref Edip'e de arkasından gelmesini söylemişti. Eşref Edip, Sebil'ür-Reşad Dergisi'nin klišesini de alıp İstanbul'dan ayrıldı^[8]. Son olarak 6 Mayıs 1921 günü derginin 463. sayısını yayımlamışlardı. Âkif derginin 464-466. sayılarını Eşref Ediple beraber Kastamonu'da yayımladı, 464. sayı o kadar ilgi gördü ki birkaç kere basılıp Anadolu'ya ve askere dağıtıldı. 467. sayıdan itibaren yayıma Ankara'da devam ettiler. Derginin etkisi o kadar büyüktü ki, yaydığı yoğun duyguların hâkimiyetindeki Türk halkları etkilenmesinden korkan Rusya, gazetenin ülkeye girişini yasakladı. 1921'de Ankara'da Taceddin Dergahı'na yerleşen Mehmet Âkif, Burdur milletvekili olarak meclisteki görevine devam etmekteydi. O dönemde Yunanlıların Ankara'ya ilerleyişi karşısında meclisi Kayseri'ye taşımak için hazırlık vardı. Bunun bir dağılmaya yol açacağını düşünen Mehmet Âkif, Ankara'da kalınmasını, Sakarya'da yeni bir savunma hattı kurulmasını önerdi; teklifi tartışılıp kabul edildi.

MEHMET ÂKİF ERSOY

İSTİKLÂL MARŞI'NI YAZMASI

Aynı dönemde Millî Eğitim Bakanı Hamdullah Suphi Bey'in ricası üzerine arkadaşısı Hasan Basri Bey kendisini ulusal marş yarışmasına katılmaya ikna etti. Konulan 500 liralık ödül nedeniyle başlangıçta katılmayı reddettiği bu yarışmaya, o güne kadar gönderilen şiirlerin hiç biri yeterli bulunmamıştı ve en güzel şiiri Mehmet Âkif'in yazacağı kanısı mecliste hâkimdi. Mehmet Âkif'in yarışmaya katılmayı

kabul etmesi üzerine kimi şairler şiirlerini yarışmadan çektiler. Şairin orduya ithaf ettiği İstiklâl Marşı, 17 Şubat günü Sırat-ı Müstakim ve Hâkimiyet-i Milliye'de yayımlandı. Hamdullah Suphi Bey tarafından mecliste okunup ayakta din-

lendikten sonra 12 Mart 1921 Cumartesi günü saat 17:45'te ulusal marş olarak kabul edildi. Âkif, ödül olarak verilen 500lirayı Hilal-i Ahmer bünyesinde, kadın ve çocuklara iş öğreten

ve cepheye elbise diken Dar'ül Mesai vakfına bağışladı.

MISIR YILLARI ve KUR'AN TEFSİRİ

İstiklâl Madalyası ile ödüllendirilen Mehmet Âkif, 1923 yılında Ankara'dan İstanbul'a döndü. Abbas Halim Paşa'nın daveti üzerine kışı geçirmek için Mısır'a gitti. Gitmeden önce Kur'an'ı Türkçeye tercüme etmek için Diyanet İşleri ile anlaşma imzaladı. Kendisine teklif edilen bu görevi başlangıçta reddetmişti çünkü kendi eserlerini yazmak, milli mücadele destanını yaratmak istiyordu ancak bu çeviriyi yapabilecek tek adam olarak görüldüğünden kabul etmesi için çok yoğun ısrar vardı ve kabul etmek zorunda kaldı. Bir kaç sene yazları İstanbul'da, kışları Mısır'da geçirdi. (Türkiye'de gerçekleşen devrimleri kendi inançlarına ve ülküsüne aykırı gördüğü söylentileri vardır.) 1926 kışından sonra Mısır'dan dönmedi. Kahire yakınlarındaki Hilvan'a yerleşti. Burada adeta inzivaya çekilerek

Kur'an tercümesi üzerinde çalışmayı sürdürdü ancak 6-7 sene üzerinde çalıştıktan sonra sonuçtan memnun kalmadı ve bu so-

verdi. Âkif, kendi yazdıklarını dostu Yozgatlı İhsan'a teslim etti ve ölür de gelmezse yakmasını nasihat etti. Mehmet Âkif, Mısır yıllarında Kuran çevirisinin yanı sıra Türkçe dersleri vermekle meşgul olmuştu. Kahire'deki "Câmi-ül Mısriyye" adlı üniversitede Türk Dili ve Edebiyatı dersleri verdi (1925-1936).

rumluluktan kurtulmak istedi. Sonunda 1932'de mukaveleyi fesh etti. Diyanet İşleri Başkanlığı hem tercüme hem yorumlama işini Elmalılı Hamdi Efendi'ye

MEHMET ÂKİF ERSOY

TÜRKİYE'YE DÖNÜŞÜ VE VEFATI

Siroz hastalığına tutulunca hava değişikliği iyi gelir düşüncesiyle önce Lübnan'a, sonra Antakya'ya gitti fakat Mısır'a hasta olarak döndü. 17 Haziran 1936'da tedavi için İstanbul'a döndü. 27 Aralık 1936 tarihinde İstanbul'da, Beyoğlu'ndaki Mısır Apartmanı'nda hayatını kaybetti. Edirnekapı Mezarlığı'na gömüldü. Cenazesine resmi bir katılım olmadı ancak büyük bir üniversiteli genç topluluk

katıldı. Mezarı iki yıl sonra, üniversiteli gençler tarafından yaptırıldı; 1960'ta yol inşaatı nedeniyle kabri Edirnekapı Şehitliği'ne nakledildi. Mezarlıkta Süleyman

Nazif ve arkadaşı Ahmet Naim Bey'in arasında yatmaktadır.

EDEBİ KİŞİLİĞİ

Mehmet Âkif, şiir yazmaya Baytar Mektebi'nde öğrenci olduğu yıllarda başladı. Yayımlanan ilk şiiri Kur'an'a Hitap başlığını taşır. 1908'den itibaren aruz ölçüsü kullanarak manzum hikâyeler yazdı. Hikâyelerinde halkın dert ve sıkıntılarını anlattı. Balkan Savaşı yıllarından itibaren destansı şiirler yazmaya başladı. İlk büyük destanı, "Çanakkale Şehitleri'ne" başlıklı şiiridir. İkinci büyük destanı ise Bursa'nın işgali üzerine yazdığı "Bülbül" adlı şiiridir. Üçüncü olarak da İstiklâl Marşı'nı yazarak İstiklâl Savaşı'nı anlatmıştır. "Sanat sanat içindir" görüşüne karşı çıkan Mehmet Âkif, dinî yönü ağırlıkta bir edebiyat tarzı benimsemişti. Edebiyat dili olarak Millî Edebiyat akımına karşı çıktı ve edebiyatta batılılaşma konusunda Tevfik Fikret ile çatışmıştır.

Şairin Safahat adı altında toplanan şiirleri 7 kitaptan oluşmuştur. Şair, İstiklâl Marşı'nı Safahat'a koymamıştır. Nedenini ise şöyle açıklar: "Çünkü ben onu milletimin kalbine gömdüm".

1.Kitap: Safahat (1911) - 44 manzume içerir. Siyasal olaylar, mistik duygular, dünyevi görevlerden bahsedilir.

2.Kitap: Süleymaniye Kürsüsünde (1912) - Süleymaniye Camisi'ne giden iki kişinin söyleşileri ile başlar, kürsüde Seyyah Abdürreşit İbrahim'in konuşulduğu uzun bir bölümle devam eder.

3.Kitap: Hakkın Sesleri (1913) - Topluma İslami mesajı yaymaya çalışan on manzumedir. Ateizme, ırkçılığa, umutsuzluğa çatılmaktadır.

4.Kitap: Fatih Kürsüsünde (1914) - Fatih Camisi'ne giden iki kişinin söyleşileri ile başlar, vaizin uzun konuşması ile devam eder. Tembellik, irtica (gericilik), batı taklitçiliği eleştirilir.

5.Kitap: Hatıralar (1917) - Âkif'in gezdiği yerdeki izlenimleri ve toplumsal felaketler karşısında Allah'a yakarışını içerir.

6.Kitap: Asım (1924) - Hocasade ile Köse İmam arasındaki konuşmalar şeklinde tasarlanmış tek parça eserdir. Eğitim-öğretim, ırkçılık, savaş vurgunculuğu, batıcılık, gibi pek çok konudan bahseder.

7.Kitap: Gölgele (1933) - 1918-1933 arasında yazılmış 41 adet manzumeyi içerir. Her biri, yazıldıkları dönemin izlerini taşır. Üç tanesi ayet yorumu şeklindedir.

8.Kitap: Safahat (Toplu Basım) (ilki 1943) - 6 Safahat'ı bir araya getirir. 1943'teki toplu basımının sonuna Âkif'in hayattayken basılmamış şiirlerini içeren Damadı Ömer Rıza Doğrul tarafından bir araya getirilmiş 16 manzumeden ibaret Son Safahat başlıklı bölüm eklenmiştir.

